

bizony
leszek,
ek. —
a régi,
z ilyen
at kell
etünek
ü szók
szónak.
, azok
ondott
uláné,
alnak.
Meg-
sokáig
érke-
étség-
rausz
kapott
lyesel-
ja az.
sziven
n. —
épest,
ondos
y köz-
m. —
ortja.
zivből
podva
mely-
szetek
zítetek
rassy
éveid
gon-
csak
iknek
Vil-
rdés-
dhas-
nem
vagy
rejt-
eg az
ükre
hát
erek.
ezre-
nem
vatal
n.

KIS NEMZET

BARIKA LAKOMÁJA, (Lásd a 135. lapon.)

Szerkeszti Forgó bácsi.

LIV. köt. 9. szám. Ára negyed-évre 1 frt. Egyes szám ára 12 kr. 1898. augusztus 28-án.
 Megjelen minden vasárnap 16 lapon.

AZ ARANY-BÁNYA.

— Elbeszélés, számos képpel. —

(Folytatás.)

IRMUSKA, mialatt a kertből besétáltak a házba, kissé megröstellte a hirtelen nagy ijedelmét. Hiszen voltaképen nem is tudja, mitől ijedt meg oly nagyon. Ha Dezső beszélt is valami gyanus tervekről, az csak afféle diákos nagyzó beszéd lesz; maga semmit sem tehet, Kálmán pedig már csak ismerheti jól a saját édes apját, tudja, hogy vele nem lehet tréfálni.

A reggeli üde levegőtől, a két órai munkától kipirulva érkeztek a leányok az ebédlőbe, hol a néni ép töltögette a kávé.

— No's, Irmuskám, jól kipihentél az utazás fáradalmától? kérdé nyájasan. — Látom, friss és piros vagy.

— Nem is volt fáradt, mamácskám, szólt Dóra. Hat órakor már talpra ugrott és egészen mostanig remekül ásott-kapált a kertecskéjében. Nagy kedve telt benne.

— Jaj, csak megérhetném, hogy nyíló virágaim is legyenek!

— Majd segít Dóra, biztatta a néni. Lehet azt ugy intézni, hogy két hét múlva már tele lesz a kertecskéd nyíló virággal.

— Igen, és akkor majd a saját virágaiból küldhetsz szép bokrétát a mamádnak, jegyzé meg Dóra. Csakhogy persze nagyon gondosan és szorgalmasan kell ápolni az átültetett plántákat, nem szabad röstellni a fáradságot.

— Dehogy röstellem, ha mamácskámat szép bokrétával lephetem meg! kiáltott föl Irmuska tapsolva. Jaj de pompás lesz!

— De vigyázz ám, kedvesem, hogy Dóra tulságosan igába ne fogjon, szólt a néni nevetve. Tudod, ő falusi leány, szokva van

a kemény munkához. No, üljetek asztalhoz, reggelizzünk.

Irmuska mellé a kis Bözsike került, aki azzal a hizelgő vallomással fordult Irmuskához, hogy:

— Én szeretlek ám... megmutatom neked a bubáimat. Három van... Pöske, Szöske és Jutka.

— De furcsa neveket találtál számukra! szólt Irmuska nevetve.

— Nem furcsa, csöppet sem furcsa. Pöske azért Pöske, mert pisze az orra. Különbön nagyon kövér, bizonyosan tulságosan sokat eszik... már intettem is, hogy ne tegye, de hát nagyon akaratos. Szöske meg azért Szöske, mert nagyon világos szőke a haja. No, ő nem kövér, inkább nagyon is sovány; félek, hogy beteg, de nem akarja megvallani.

— Hát Jutka milyen? kérdé Irmuska vigan.

— Jutka csak szobaleánya Pöske és Szöske kisasszonyoknak. Mert ő csak egyszerű fa-bábu... ő, de azért nagyon kedves, szorgalmas, engedelmes. Nem tehet róla, hogy nem szebb. Én azért mégis szeretem.

A bohó kis leány csacsogásán olyan jól mulattak mindnyájan, hogy jó ideig nem is gondoltak egyébire. De az apa azután egyszerre csak így szólt:

— Hát a fiuk hol vannak... Kálmán és Dezső? Miért nem jönnek pontosan asztalhoz?

Mialatt ezt kérdezte, véletlenül épp Irmuska felé pillantott, aki pedig, saját magának nagy bosszuságára, a bácsi kérdése hallatára úgy megijedt és megzavardott, hogy szinte bele vörösödött. A bácsi ezt észre vette.

— Tudsz róluk valamit, Irmuskám? kérdé.

A leányka most még inkább meg volt akadva; nem tudta, mit feleljen. Valótlanságot nem akart mondani, de elárulni sem akarta volna a testvérét, hogy ez korán reggel miféle tervekkel távozott a házból. Szerencsére mielőtt hallgatása föltünővé vált volna, kitárult az ajtó és belépett a két fiu. Elöl Dezső, nagyon álmos képpel, utána Kálmán, nagyon ártatlan, mosolygós tekintettel.

— Nagyon megkéstetek, fiuk, szólt Elek bácsi komolyan, de barátságos hangon.

— Az ám, kedves bácsi, felelt Dezső. Igazán röstellem, hogy annyira elaludtam. Alig birtam sebtiben felöltözni.

Irmuska bámult, hüledezett. Mit beszél Dezső? Hiszen ez... ez csupa merő hazugság, ő tudja legjobban. Alig birta megállani, hogy föl ne kiáltson; de mégis hallgatott, kivált mikor látta, hogy Dezső milyen jelentős, parancsoló tekintetet vet feléje. E közben már Kálmán is közbe szólt:

— Én még inkább röstellem, de bizony elaludtuk a reggelt mind a ketten. Apácska, ma talán megbocsátod... mert hogy ez volt Dezsőnek itt az első éjszakája.

— Dezsőt nem is büntetem, az természetes, mert ő fáradt volt az utazástól, felelt az apa. Neked azonban nincs ilyen mentséged, tehát kirovom a birságot: egy tizeskét levonok a zsebpénzedből.

— Kegyetlen vagy, apuskám, de mivel nincs kihez feljebb folyamodnom, hát bele nyugszom az ítéletbe, szólt Kálmán vidáman.

Apja mosolygott, a többiek is kedélyes tréfára vették a dolgot; csak Irmuskának nem tetszett a fiuk viselkedése. Nyilván

összebeszéltek, török a fejüket valamiben, még pedig aligha jóban. Miért fillentgetnek, képmutatóskodnak? Dezsőnek ez mind- eddig nem volt szokása. Nem csoda, ha a jó leányka meghökkent.

A reggeli végeztével Elek bácsi így szólt a nénihez:

— Az ebéddel ne várjatok rám, kedvesem. Meglehet, hogy későn térek haza.

— Miért? Hova mégy?

— Messzi utaim vannak. Meg kell látogatnom azt a szegény öreg Gergelyt; nagyon rosszul volt tegnap, bizony félek, hogy talán ki sem lábol. Azután le kell mennem a keleti aknánál a bányába, mert egy munkás tegnap oly sulyosan megsérült egy robbantásnál, hogy egyelőre föl sem lehet hozni a bányából. És ha már lemegyek, meg szemlélem azt a veszedelmes helyet is, ahol az új gazdag aranyeret találták.

— Miért veszedelmes, apácskám? kérdé Dóra.

— A bányának az a része már nagyon alá van aknázva, össze-vissza furva-turva, úgy, hogy ha erősen meg nem támogatják, könnyen beomolhat s akkor sok ember járhat szerencsétlenül.

— Jaj, istenem! kiáltott fel a néni.

— No, no, kedvesem, ne ijedezzel előre. Épp azért megyek oda, hogy meggyőződjem, hányadán van. Ezek a bányászok nagyon vakmerőek és a felügyelők is könnyen veszik a dolgot, ha gazdag eret aknázhatnak ki. De én nem hagyom annyiban. Már beszéltem az igazgatóval, tiltsa meg a munkát azon a helyen mindaddig, míg jól alá nem támasztották. Nem is lesz semmi baj, remélem. No, isten veletek, kedveseim! Mit csináltok egész nap?

— Még nem igen tudjuk, felelt a néni.
 — Kocsizzatok ki délután. Átengedem
 számotokra Bársonyt és a kocsit. Irmuska

nagy barátja az erdős, sziklás szép tájak-
 nak, ránduljatok ki valamerre.

— Jaj de jó lesz! kiáltá Irmuska tap-

... SZAPORÁN APRÓZTA A FÁT. (Lásd a 134. lapon.)

solva, Ugy-e Dezső, ez pompás? Te is
 szeretsz kocsikázni.

— I... igen... persze! felelt a fiu.

De olyan kelletlen hangon mondta, hogy
 biz abból bajosan lehetett nagy örömet
 kimagyarázni. A következő perczen föl

is kerekedett és kiment, Kálmán pedig szintén elköszönt.

Elek bácsi távozása után a néni is, Dóra is házi dolgaik után láttak, Irmuska pedig nagy buzgalommal ajánlkozott, hogy ő is segít, amiben tud.

— Persze, nem sokat tudok; de talán megtanulhatom.

— Meg bizony, csak légy Dóra mellett. Ő már ügyes kis gazdasszony.

Ezalatt a két fiu az udvaron lévő pajta felé ballagott.

... SZÉPEN ELSZENDERÜLTEK. (Lásd a 135. lapon.)

— Még nem indulhatunk? kérde Dezső.

— Még nem. Előbb el kell végeznem a házi dolgomat.

— Mi az?

— Fát kell apritanom, mert anyácskám-nak vagy Dórának az nagyon nehéz munka volna.

— Mit? fát kell vágnod? Csak nem akarod elhíttetni velem, hogy favágó vagy?

— Dehogynem, felelt Kálmán nevetve. Mikor fát vágok, akkor favágó vagyok.

— No, ez ugyan szép mulatság!

— Még mulatságnak sem rossz. Azonfelül pedig még hasznos is. Tudod, mi nem

vagyunk gazdag emberek, nem jut cseléd minden munkára, hát magunk látunk hozzá. Nem röstellem én egy csöppet sem.

Ezalatt beértek a pajtába, hol egy nagy fa-tuskó mellett jókora csomó galy volt fölhalmozva. Kálmán levetette a kabátját, elővette a baltát és szaporán aprózta a fát.

— No, azt már csakugyan nem hittem, hogy diák fiu favágással foglalkozzék, jegyez meg Dezső.

— Hja, pajtáskám, szegény ember vizzel főz. Ha az én jó Dóra testvérem a házban fárad, én is végezhetem ezt a kis szolgálatot. Még szeretem is.

— Ha már így van, magam is segítenék neked, csak volna mivel.

— Itt a balta. Majd én ezzel a nagy kertész-késsel dolgozom. Én ezzel is boldogulok.

Dezső nagy hévvel látott hozzá, de alig pár perc múlva már bele fáradt.

— Biz ez nem mulatságos, mondá. Már egészen bele melegedtem.

— Meghiszem. Nem is városi urficskának való multság ez, aki röstel ingujjra vetközni. No, hadd abba, elkészülök én magam is.

— És ha elkészülsz, akkor mindjárt indulunk?

— Természetesen! Nem tudom, hol csavaroghat az a Béni, hogy reggeli előtt nem találkoztunk vele. De most bizonyosan rábukkanunk valahol.

— És gondolod, hogy megteszi, amit kívánunk?

— Okvetetlenül. Adósom sok mindenfélével, meg kell tennie, amit kívánok.

— És megjárjuk a bányát ebédig?

— Hogy ne! Kis félóra alatt ott vagyunk az északi lejárónál. Bizd csak

rám és Bénire, mi már ismerjük ott a járást... azaz... Béni jól ismeri.

Ez alatt Kálmán szaporán aprózta a fát (Lásd a képet a 132. lapon), Dezső pedig egy ócska deszka-ládán ülve nézte és félig-meddig irigyelte is. Kálmán izmos, erős, ügyes fiu volt s amint a fát aprózta, akár azt is lehetett volna hinni, hogy ez régi mestersége, oly jól végezte. Bele sem melegedett, fáradságnak nyoma sem látszott rajta. Milyen hatalmas vezér volna ott az iskolában!

Rövid hallgatás után Dezső újra megszólalt:

— De hát... nézd csak Kálmán... atyád azt mondta, hogy ma lemegy a bányába... hátha találkozunk ott vele?

Kálmán nagyot nevetett.

— Ne aggódjál, Dezsőcském. Tudom én, mit csinálok. A keleti lejáró, ahol ő lemegy, egy óránnyira van az északitól, ahol mi szállunk le. A bánya folyósói mértföldekre nyulnak, órákig lehet ott bolyongani. Nem egyhamar talál ott egymásra az ember, még ha akarná is. Ne félj semmitől!

(Folytatása következik.)

TITKOS KIRÁNDULAS.

(Képpel a 133. lapon.)

LILIKE és Milike duzzogva álltak az udvar közepén. Hogy is ne duzzogtak volna, mikor Lenczi, az a nagy gimnazista bátyjok, rettenetes szigorral már másodszor parancsolta:

— Lilike, Milike, nem szabad kimenni a kapun! Csak itt az udvaron játszogassatok. Vagy jertek ide hozzám a tornácra, mesélek nektek valamit, míg a mama haza nem jön.

De nekik nem kellett mese. Csak azért is ki akartak sétálni a kapun.

ismerjük ott a
ól ismeri.

orán aprózta a
(on), Dezső pedig
nézte és félig-
nán izmos, erős,
át aprózta, akár
i, hogy ez régi
Bele sem mele-
na sem látszott
ér volna ott az

ezső újra meg-

ak Kálmán...
ma lemegy a
zunk ott vele?

ém. Tudom én,
, ahol ő lemegy,
ól, ahol mi szál-
i mértföldekre
olyongani. Nem
isra az ember,
semmitől!

zik.)

DULAS.

gva álltak az
is ne duzzog-
z a nagy gim-
szigorral már

abad kimenni
on játszogassa-
n a tornácra,
a mama haza

e. Csak azért
n.

— Mért nem engedi? A mama bizo-
nyosan megengedné, duzzogott Lilike.

— Persze! Lenczi olyan kegyetlen! Nem
is fogom többé szeretni.

— Én már most sem szeretem. Nem,
azért sem! És csak azért is kimegyek a
kapun. Nézd, most bement a szobába, most
kiszökhethéne.

Meg is tették. Futva futottak, míg csak
a falu utolsó házán is tul nem voltak, de
még ezután is jó darabon. Végre kifogyott
a lélekzetök.

— Most már nem talál ránk, megpihen-
hetünk, szölt Lilike.

— És itt nagyon jó helyre jutottunk,
jegyzé meg Milike. — Nézd, szénát gyüj-
tenek, oda megyünk.

Oda mentek, vigan játszogattak az illa-
tos szénában. A munkásoknak nem volt az
ellen semmi kifogásuk, de viszont nem is
törődtek sokat vele. Tudták, hogy a falu-
beli uraság leánykái. Bizonyosan itt van
közel a kísérijök is.

— De okosan tettük, hogy nem hallgat-
tunk Lenczire! Az a csunya rossz Lenczi!
Tudom, hogy keres most és boszankodik!
Ugy kell neki! Kifogtunk rajta! ujjongott
a két kis testvér.

A sok hempergésben végre elfáradtak.
Baj is az, amikor olyan pompás fekvés
esik a puha szénában! De olyan pompás,
hogy lassacsán szépen elszenderültek. (Lásd
a képet a 133. lapon.)

Lilike ébredt föl először, még pedig
arra, hogy egy nagy szunyog épp az ő
orrocskája hegyén kezdett lakomázni, a mi
a hamis szunyognak nagyon kellemes lehe-
tett, de nem ám Lilikének, mert szörnyen
csipte. Ám ezt is elfelejtette, a mint föl-
nyitotta a szemét és azt látta, hogy majd-
nem teljes sötétség van körülte. Akko-
rát sikoltott ijedtében, hogy Milike is föl-
ébredt.

— Jaj! Mi történt? Hol vagyunk? ije-
dezett Milike is.

Hamar eszökbé jutott, hol vannak, mi
történt. Ugy elaludtak, hogy rájok sötéte-
dett. És nem hiába ijedtek meg. Mert a

sötétben nem tudták, merre induljanak.
Ó, ó! Mi lesz belőlük! Itt pusztulnak el!

— És ránk sem találnak! Nem tud-
ják, hol vagyunk! Elszöktünk, Lenczi sem
tudja! Pedig a jó Lenczi eljönne éret-
tünk! Ó, Lenczi, Lenczi!

Igy jajgattak, siránkoztak és kiáltoztak
jó ideig.

— Itt vagyok már no, ne sirjatok!
hallatszott egyszerre egészen közlelöl.

— Lenczi, kedves jó Lenczi! ujjongtak
nagy örvendezéssel. Csak hogy ide találtál!
Jaj, már ugy féltünk, hogy senki sem
talál ránk!

— Dehogy, dehogy! Kerestelek s a
munkásoktól hamar megtudtam, hol vagy-
tok. Rég itt vagyok közel, de azt akartam,
hogy egy kicsit meglakoljatok.

Lilike és Milike bünbánólag vallották
meg, hogy hibásak. Nem is mentek többször
ilyen titkos kirándulásra.

BARIKA LAKOMÁJA.

(Képpel a ezimlapon.)

DE fölvitte a jó isten
A barika dolgát!
Még az enni valóját is
Szája elé hordják.

Nem szorul rá, hogy keresse
A kövér füvecskét,
Szedett Bandi jó marékka,
Azt is a legszebbjét.

S amig Bandi etetgeti,
A kis Peti sem rest,
Tudja, hogy a barika még
Mit fogad örömet.

Simogatja, vakargatja
A bari bundáját,
Meg is emlegeti, tudom,
Ezt a lakomáját.

Hálás is lesz és mindenkor
Eljön a hívásra,
Lesz a kicsi Petikének
Kedves játszótársa.

JÁNOS KIRÁLY. (Lásd a 140. lapon.)

I. FERDINÁND KIRÁLY. (Lásd a 140. lapon.)

KÉPEK

A MAGYAR NEMZET TÖRTÉNETÉBŐL.

(Képekkel a 136., 137., 140. és 141. lapokon.)

Két király egyszerre: ország veszedelme.

SÍETVE futottak gyors lábu futárok városról városra, faluról falura, sebesen vágattak lovas csatlósok várkastélyról várkastélyra. Komor volt a képök, remegő a hangjuk. Urak, polgárok, földet turó szegény pórok ereiben elhült a vér, mikor halották, a mit a hírnökök jelentettek:

— Meg volt a nagy csata, a mohácsi sikon, a pogány török győzött! Az egész magyar sereg megsemmisült, husz ezer vitéz vérzett el, maga Lajos király is oda veszett!

Alig néhány nappal később végig sivitott az országon az újabb szomorú hír:

— A győztes Szolimán szultán bevonult Buda várába, beült dicső emlékü Mátyás király palotájába!

A Kr. utáni 1526-ik esztendőzt irták akkoron, a mikor e gyász borult szép Magyarországra. Több mint negyedfél száz esztendő mult azóta s hajh! még most is bánatosan üljük meg annak a nagy szerencsétlenségnek az évforduló napjait. Éppen ilyen időtájt volt, augusztus hó végén, szeptember elején.

Rémület támadt, siralom hangzott szerte az országban. Jajgattak, sohajtoztak:

— Nagy Hunyadi János, dicső Mátyás király, hittétek volna e, hogy valaha ez történhessék! Hogy ur legyen Magyarországon a pogány török, akit ti annyiszor levertetek! Isten keze büntet a mi nagy büneinkért!

Mert akkor még nem igen nagy ideje mult annak, hogy a hős Hunyadi János

diadalait bámulta a világ és a dicső Mátyás király hatalma elől meghátrált a török. De Mátyás után gyöngé királyok ültek a trónra; az ország urai, nemesei csuf viszálykodásokba merültek, csak a maguk hasznát keresték, a hon javára nem gondoltak. A szomszédban pedig egyre nőtt és nagyobbodott a hódító török hatalma és a híres nagy Szolimán szultán végre betört Magyarországra, Mohácsnál tönkre verte a készületlen Lajos király gyöngé seregét, aztán bevonult Buda várába.

Nem volt senki, a ki tovább ellen álljon. A hatalmas főurak közül sokan nem voltak ugyan ott hadaikkal a mohácsi csatában; de most már nem volt elég idő rá, hogy egyesüljenek a diadalmas török ellen, még ha akartak volna is. De hát nem is igen akartak. Mindenki csak arra gondolt, hogy a maga kincseit biztosítsa. Azok — hejh! nagyon kevesen voltak! — akik őszintén szerették a hazát, csüggedten mondták:

— Veszve minden, török járomba kerülünk!

Egyszerre azonban csodás hír terjedt el az országban. Szinte hinni sem akarták. Alig pár hét multával ugyanis örvendező képpel jelentették a hírnökök:

— A győztes Szolimán szultán kifosztotta ugyan Mátyás fényes palotáját, rab-szizra fűzetett több ezer embert, de mert hirtelen másfelé akadt hadakozni valója, hát egész seregével kitakarodott az országból. Nincs már ellenség szép hazánk földjén!

Volt nagy öröm! Megtörtént, amit senki sem mert remélni: a győzelmes ellenség nem foglalta el az országot, hanem, sok zsákmánnyal bár, haza tért. Még csak egyetlen várat vagy várost sem tartott meg.

— A jó Isten megbocsátott, levette rólunk a veszedelmet, ujjongtak a jó és tiszta szívűek. Még jóra fordulhat minden. A nagy csatavesztés fájdalmas ugyan, de pár év alatt kiheverjük; vagyunk magyarok elegenden, nagy és gazdag az országunk. Az oda veszett király helyébe választunk bölés és erős királyt, akkor rövid idő múlva ismét hatalmas nemzet leszünk.

És valóban úgy lehetett volna. És akkor nem gyászolnánk még évszázadok multán is a mohácsi csata évforduló napján. De hát másképp lett!

Pártoskodók, kapzsi haszonlesők voltak az ország leghatalmasabb nemes urai. (Lásd a képet a 141. lapon). Örültek ezek is, hogy az ellenség kitakarodott, de a legtöbb így gondolkozott:

— A király oda veszett, tehát királyt fogunk választani. No, engemet nem választanak meg, de van szavam hozzá, hogy kinek a fejére szálljon a korona. Arra adom a voksomat, aki jobban megfizeti. Szerencsére van kik közt választani.

Szerencsétlenségre, csakugyan volt. Ketten törekedtek a korona elnyerésére: egy magyar főúr és egy szomszéd országbeli herceg.

Szapolyai János volt az a magyar főúr. A leggazdagabb, leghatalmasabb a főurak közt, szepesi gróf és erdélyi vajda, nagy kincsek birtokosa, erős sereg ura. Nem is csak most kezdett János ur arra gondolni, hogy a trónt elfoglalja. Már fiatal korában biztatták, kecsgették a szülei, hogy ügyességgel, bátorsággal könnyen elnyerheti a koronát, csak jó alkalom nyíljk.

— Most itt az alkalom, megragadom. Ki mérközhetnék velem gazdagságban, hata-

lomban? Én teszem fejemre Szent István koronáját!

Gyorsan nagy párt sereglett a nagyra-vágyó János ur mellé. Akadt köztök, aki igazi jó szándékkal szegődött hívének.

— A mi vérünkől való legyen a királyunk! Ő tudja a mi bajainkat, ő legjobban fogja kormányozni országunkat.

De hozzá szegődtek sokan a kapzsiak közül is. Az egyik pénzt, a másik méltóságot, a harmadik a királyi jószágokból nagy uradalmat kívánt jutalmul és Szapolyai János kénytelen volt mindent adni, ígérni, mert tudta, hogy akit elutasít, az mindjárt átpártol az ellentáborba.

Sokan gyülekeztek oda is, Ferdinánd osztrák főherceg pártjára. Ezek közt is akadtak tiszta szándékuak, akik azt mondogatták:

— A török most kitakarodott ugyan, de esztendőre vagy kettőre okvetlenül visszatér. Ereje, hatalma egyre növekszik, uralkodója, Szolimán, nagy eszű férfiú, nagy hadvezér s a mohácsi veszedelem bebizonyította, hogy mi magunk már nem bírunk vele. Olyan király kell nekünk, akinek más országai is vannak és ezeknek az erejét is segítségünkre hozza. Más-kép nyakunkra teszi lábát a pogány török!

De oda csatlakoztak Ferdinándhoz mindazok is, akiktől Szapolyai megtagadott valami méltóságot, jószágot, mert már másnak ígérte el.

A Szapolyai pártja volt eleinte fürgébb és erősebb. Országgyűlést tartott Székesfehérvárrt, kikiáltotta Szapolyai Jánost királynak és mert a szent korona is a kezében volt, hát mindjárt meg is koronázta. És így már volt az országnak egy

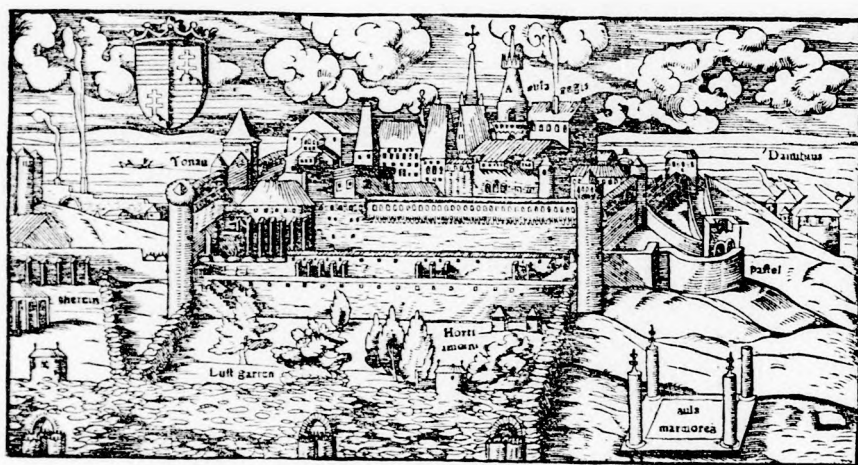
királya, János király. (Lásd a képet a 136. lapon.)

De az ellenpárt ebbe nem nyugodott bele, nem ismerte el Jánost királynak. Aki csak elégedetlen volt valamiért, mind oda pártolt Ferdinándhoz; végre szintén országgyűlést tartottak és kikiáltották Ferdinándot királynak. (Lásd a képet a 137. lapon.)

— Nem fog boldogulni, nem koronázhatják meg, mert nálam van a korona! biztatta magát János király.

Ebben ugyancsak tévedett. Perényi Péter volt a korona-őr; önző, haszonleső, mint sok főuri társa. Hamar gondolt egyet.

— Elpártolok János királytól, elviszem a koronát Ferdinándnak. Gazdag jutalmat kötök ki és meg is kapom.

BUDA VÁRA JÁNOS KIRÁLY IDEJÉBEN. Régi kép nyomán. (Lásd a 142. lapon.)

Amit gondolt, meg is tette. És Ferdinándot szintén megkoronázták Szent István koronájával.

Most már tehát két királya volt Magyarországnak; mind a kettő koronázott. Mindegyik magát tekintette törvényes királynak, a másikat bitorlónak. És persze mindegyik maga akart ura lenni a szép Magyarországnak. Csakhogy ezt könnyebb volt akarni, mint elérni, mikor egyik sem tágitott.

— Döntsön hát a kard!

És megindult a pusztító háboruszkodás. Nem idegen ellenség ontotta a magyar vérét, hanem magyar a magyarét. Kiki oda pártolt, ahol több hasznot remélt.

— Odáig sülyedt a magyar, hogy akinek két fia volt, az egyiket János király táborába küldte, a másikat a Ferdinánd királyéba, itt is, ott is hasznot és jutalmat akarván kicsikarni, — irta egy krónikás.

János királynak mihamar rosszra fordult a dolga. Akarni akart volna ő minden jót, de mikor már elérte célját, király lett,

az tünt ki róla, hogy gyöngé, félénk ember, nem is jó hadvezér, nem bírja megvédeni trónusát. Az ellen-király, Ferdinánd, egyre

Hungarus nobilis

MAGYAR NEMES UR A 16-DIK SZÁZADBAN. Régi kép nyomán.

(Lásd a 139. lapon.)

jobban szorongatta s végre teljesen szétverte a János seregét. Erre aztán János királyt rögtön elhagyta pártjának egy része, ő maga pedig Lengyelországba menekült.

Csakhogy ezzel nem lett vége a királyok harczának. János király semmikép sem akart lemondani a koronáról s körülézett, kit hivatna segítségül? Meg is találta.

Szolimán török szultánhoz küldött követet, ajánlva neki, hogy kössenek szövetséget Ferdinánd király ellen.

Mit gondolt a hatalmas szultán, mit nem, ki tudná? Eddig ő volt a magyarok legveszedelmesebb ellensége. Most egyszerre nagyon barátságos lett és megkötötte János királlyal a szövetséget, azt mondván a követnek:

— Esküszöm a profétára és kardomra, hogy uradnak barátja leszek. Akármikor izenjen, azt fogom felelni: »Ime, itt vagyok, kész mindenre, amit kívánsz.«

Valóban izent is mindjárt Ferdinánd királynak: takarodjék ki Magyarországból, mert itt csak János király lehet az uralkodó. Nagy sereggel is segítette János királyt, aki vissza tért Lengyelországból és rövid idő alatt visszafoglalta az ország egy részét. Hívei is újra szaporodtak. Aki Ferdinánd királytól nem kapott meg mindent, amit kívánt, rögtön átpartolt János királyhoz.

Mit forral a veszedelmes török szomszéd, azzal senki sem törődött. Az ország két részre volt szakítva, az egyikben Jánost, a másikban Ferdinándot mondták törvényes királynak s mindegyik fél csak arra törekedett, hogy a másikat rontsa, pusztítsa. A János-pártiak »német«-nek csufolták Ferdinánd király híveit, ezek viszont »török«-nek amazokat.

— Csak a »magyar« névre nem méltó egyik sem! írta szomoruan egy krónikás.

Egyik esztendő mult a másik után, de csak folytatták a gonosz testvérháborút. Várat, falvakat fölperzseltek, elpusztítottak, olyan dulást vittek véghez, hogy a legvadabb ellenség sem ronthatta volna meg jobban a szerencsétlen országot. A haj-

dan gazdag magyar népre szegénység és nyomorúság nehezedett rá, de a gyűlölködő, pártoskodó urak nem törődtek vele. Egyszer-egyszer, mikor bele fáradtak a viaskodásba, fegyverszünetet tartottak és alkudoztak. De, hiába.

— Mondjon le Ferdinánd király a koronáról, akkor béke lesz! mondták a János-pártiak.

— Szó sem lehet róla! feleltek Ferdinánd hívei. Mondjon le János király, csak úgy lehet békesség.

Nem mondott le egyik sem, hát megint csak hadakoztak, pusztították egymást; de egyik sem birta kiszorítani a másikat. Csak mikor már egészen kimerültek, tizenkét esztendei viszálykodás és vérontás után, — akkor kötöttek végre békét, úgy, hogy mind-egyik király megtartja, amit elfoglalt. Ha János meghal, Ferdinándra száll minden.

De ez nem tartott sokáig. János király 1540-ben meghalt s hívei a fiát, a csecsemő János Zsigmondot kiáltották ki királynak. Ferdinánd király rögtön haddal indult ellene, de a János-pártiak nem ijedtek meg.

— Nem tágitunk, most sem engedjük át az egész országot Ferdinándnak. Van nekünk szövetségesünk, a szultán; az majd segít.

El is jött Szolimán szultán, nagy haddal. Az özvegy királyné a csecsemő királlyal Buda várában várták. (Lásd a képet a 140. lapon.) Szolimán a pesti oldalon ütött táborát és maga elé hívta az özvegy királynét a kis királlyal és a főurakkal. Ezek gyanakodtak ugyan, de nem mertek ellenszegülni, a szultán pedig látszólag nagyon nyájasan fogadta őket. De mialatt velök beszélgetett, több ezer janicsár vitézt alattomban felküldött Buda várába s mikor ezek

már megszállták a várat, tanácsot tartott fő basáival, mit tegyenek? A basák azt mondták:

— János király özvegyét haza kell küldeni apjához, a lengyel királyhoz; fiát, a kis János Zsigmondot, elvisszük Konstantinápolyba, nevelünk belőle törököt; az urakat pedig leöldössük, mert akadályozhatnák a terveinket.

No, ennél mégis több emberség volt Szolimán szultánban, nem kegyetlenkedett. Azt határozta, hogy János király fia legyen erdélyi fejedelem, elég az neki. Buda várát pedig az egész magyar alfölddel a maga számára foglalta le török tartománynak.

És így a két ellenkirály versengésének az lett a vége, hogy a török egyetlen kardsapás nélkül beült Buda várába, leigázta a szép magyar földnek egy nagy részét. Másfél századig uralkodott aztán ott nagy kegyetlenséggel és késő utódok is keservesen siratták azt az időt, mikor a megtévedt honfiak önzése, viszálykodása ilyen romlást hozott szép Magyarországra!

Hála istennek, rég elmúlt már ez mind. De okulnunk kell rajta, hogy tiszta szívvel, önzetlenül szeressük és szolgáljuk ezt a mi drága magyar hazánkat!

KOCZKA-REJTVÉNY.

É	R	L	É	D	E	= Férfi-név.
R	A	D	A	L	= Örülünk, ha jó hirt ad.	
L	Á	L	Á	= Hazánk hajdani lakói.		
V	A	V	= A pára, ha megfagy.			
R	R	= Hamisnak is mondják.				
A	= Egy betű.					

E betűk úgy rendezendők, hogy mindenik megfelelő sor balról jobbra és fülől lefelé olvasva egyazon értelmet adja.

A megfejtők névsorából elsőnek kisorsolt kapja jutalom-nyereményül a következő művet:

„Tannenburgi Róza“.

Irta **Schmid Kristóf**, átdolgozta **Donászy Ferencz**; hat színes képpel, szép vászon-kötésben

MEGFEJTÉSEK ÉS MEGFEJTŐK.

A »KIS LAP« LV. köt. 7-dik számában közölt csiga-rejtvény megfejtése:

Deák Ferencz, a haza bölcse.

Helyesen fejtették meg: Csernovics Ella és Gyuri, Kalmár Szeréna, Makó Andor, Granitz Manó és Ödön, Pilz Erika és Felice, Mátyás Ilus és Béla, Andrassy Ilona, Goldmann Pál, Gutlohn Matyika, Ranschburg Béla, Geiger Imre (Beteg vagy? Mert csak betegtől fogadok el czeruzával irt levelet. *F. b.*), Seyderhelm Feri, Pollák Vilmos, Glücksthál testvérek, Böhm Gyula, Heller Béla, Boros Emmike, Mérey Ágosta, Szalkai András és Pál (Vonalzott papirosra irjatok, amíg nem tudtok egyenes sort vetni. Mostani leveletek olyan girbe-görbe, rendetlen, hogy alig tudtam kiböngészni, melyik szó melyik sorba való. Gondosabb írást várok tőletek! *F. b.*), Máder testvérek, Moesz Géza és Karesi, Loránt Elli, Hampel Ferencz, Schönstein Mariska, Kálnoki Erzsike, ifj. Polnitzky Lajos, Bárdossy Margit, Geyer Steike és József, Rakovszky Zsóika, Ferbstein Sándor, Veress Gellért, Beélik Pista, Bartsh Giza és Jozefina, Virág Rózsika és Juliska, Erdődy Laczika, Brüll Bözsike, Ábrahám Adrienne, Dósa Magda, Bárdossy Valéria, Lukacsovits Gizella, Ravasz Piroška, Kokits Viktor, Krausz Szidike, Lipták Gyula, Nagy Lenke és Ernő, Pattantus Andor, Hollós László, Pékány Ilonka, Török Andor, Virághalmy Juliska, Gremperger Jolánka, Király Károly (A saját írásod? *F. b.*), Szikszay Esztike, Sziklay Vera, Takács Jenő, Badić Gizi, Fried Ernő és Béla, Toperczer Ödön, Kossaczky Gyula, Graefl Paula és Márta, Ebeczky Gabriella, Gyika Marianne és Alice, Robitssek Magdolna, Kendi Mariska, Zakariás Sándor, Szmracsányi Imre, Polgár testvérek, Blum Etelka, Jusztusz Hajnalka, Szakáll Paula, Fejér Margit és Ödön, Biehn M., Nékám István, Kazy Livia, Veress Gizi, Calvin Erzsike, Götz Irén, Trebitsch Károlyka, Richon Lili, Fiedler Dezső (Czeruzával irt levelet csak betegtől fogadok el. Ennek igazolása nélkül tehát ilyen soraidat jövőre nem vehetném figyelembe. *F. b.*), Fischer Irma, ifj. Somogyi Zsigmond, Murgu Jancsi, báró Vay László, Angyal Miksa, Lövinger Károly, Posch Boriska, Schönstein Mariska, Weinberger Blanka és Jenő, Morzsányi Elluska, Janzso testvérek, Nyegre Rózsi, ifj. Láni Oszkár, Husz Miczike, Fülöp Irma, Ney Albin, Vizoly Viola, Péterfy Vilma, Zettl Győző.

A jutalom kisorsolása szabályszerűen megtörténvén, nyertes lett *Hollós László, Ujvidéken*, kinek a jutalom-könyvet (*»Derék Ferkó«*, írta *Marryat*, átdolgozta *Donászy Ferencz*, hat színes képpel, diszes kötésben) a kiadó-hivatal megküldi.

*

A *»Kis Lap«* LV. köt. 6-dik számában közölt rejtvény megfejtését még beküldték: *Hollós László, Kokits Tivadar, Pattantus Andor, Fülöp Irma, Nagy Lenke és Ernő, Hajnik Ilonka, Gyika Marianne és Alice, Biehn M.* (Egészen ird ki a nevedet, másképp jövőre nem vehetném figyelembe. *F. b.*), *Fejér Margit és Ödön, Szeremlei József, Richon Lili, Trebitsch Károlyka.*

FORGÓ BÁCSI POSTÁJA.

Török Andor. Nem jól eszelte ki. Nem rejtvény az olyan, amelyben egész szók ki vannak írva, mint a te rejtvényedben pl. az *»és karom«*. Próbáld meg másképen. — **Szmrecsányi Imre.** Majd kerül sor olyan mesére is, mikor a megállapított rendje elkövetkezik. Az olyanból nem jó ám a sok. — **Takács Jenő.** Irásod miatt éppen nincs okod a röstelkedésre. Rendes, gondos és kezdőtől, amilyen te vagy, már eléggé csinos is. Ha tehát csakugyan oly buzgón rajta leszel, mint írod, akkor, magam is hiszem, idővel majd szép írásod is lesz. — **Szakáll Paula.** Besoroztam, de közlésre csak hosszabb idő múlva kerülhet sor. — **Kokits Viktor.** A most küldöttek egyike sem alkalmas közlésre. A régebben elfogadottak megjelenésének idejét nem határozhatom meg, mert nagyon sok van még régibb időből és sort kell tartanom. — **Graeff Paula és Márta.** Levélkét, melyben a legutóbbi megfejtést küldtél, nagyon takaros; de félek, hogy az ilyen nagyon is picinyke levél egyszer majd rosszul jár: nem jut el hozzám. Az ilyen csöppség a postán könnyen eltéved, kiesik a csomagból vagy hirlapba, nagyobb hajtású levélbe csuszlik és elkallódik. Tehát nem igen alkalmas postai szállításra. — **Blum Etelka.** Pótló-rejtvényed fogyatékos, mert több olyan szó van benne, amely — nem szó (*ászi, or, ső stb.*); az ígét sem szabad hajtogatott alakban (*eszem, lótte stb.*) használni. A puszta *A* betű sem jó, mert ezt mivel lehessen pótolni? Tehát igazítsd ki s úgy küldd be újra. — **Abraham Adrienne.** Az *Alice* név idegen s ugyanaz, ami a magyar *Erzsébet*. Tehát akkor van a napja is. — **K. G., Nagy-Szent-Miklós.** Soraidat meleg rokonszenvvel olvastam s nagyon sajnálom, hogy kérésedet nem teljesíthetem. Ilyenféle felhívások, hirdetések a *»Kis Lap«*-ból ki vannak zárva s ezt a szabályt meg nem szeghetem. A *»Kis Lap«* célja: olvasmányt nyújtani kis olvasóinak, nem pedig anyagi érdekű hirdetéseket közvetíteni.

De nem is volna ennek helyes értelme, mert a *»Kis Lap«* olvasói *gyermekék*, az olyan kérelemmel pedig, minő a tied, szülékhez, gyámokhoz, tanítókhöz kell fordulni. A gyermeknek effélébe nem lehet beleszólása. Inkább számíthatnál sikerre, ha valamelyik napilap közölné kérelmedet. — **Bárdosy Valéria.** Irásodat most sem találtam ugyan olyan csunyanak, hogy mentegetni kellene; de mivel mentegeted, hát azt felelem: a rossz toll nem mentség, Valikám; ha rossz a tollad, ne írj vele, hanem végy másikat; mert csak akad még egy tollad, ugy-e? — **Dukesz Anna és István.** Én a *»Kis Lap«*-ot irom; magán czélokra való versecskék írására nincs érkezőm. Mert amit egy kis olvasómnak megteszek, azt méltán kívánhatja a másik is és gondolvjátok csak meg, mi lenne belőle, ha annyi ezer kis olvasóm mind azt kívánhatná tőlem, hogy névnap, születésnap s más ünnepi versecskéket küldjek nekik! — **Krausz Erzsike.** Hogyan jutottál a csiga-rejtvény megfejtésénél arra az eredményre, hogy *»Amint vetsz, úgy aratsz«*? Hisz ebből egy szó sincs a rejtvényben! — **Götz Irén.** Megtárlja ott a levélhordó a házszám följegyzése nélkül is. A jövő iskolai évre való szép szándékodat csak dicsérhetem. Irásod tekintetében még bizony szükséges is, hogy a szándékot kitartóan meg is valósítsad. — **Urbán Ella.** A képecskén megjelölt részletet kedves tudomásul vettem. — **Kr. Jancsika, Szélny.** A kedélyes és kedves bejelentést a czimzett bizonyosan örömmel olvasná, de az az öreg hiba van a dologban, hogy nincs itthon. Megjön-e a jövő hó elsejéig, az még kérdéses. De lehet. — **Kovácsy Berta.** Én irom és szerkesztem a *»Kis Lap«*-ot, küldeni pedig a kiadó-hivatal küldi, kérdésedre tehát csak ez tudna felelni; csak hogy ilyen kérdésre nem szokott felelni. Elég is annyit tudnod, hogy sok ezredmagaddal vagy kis hiveim nagy táborában. — **Robitsek Anna.** Célzatosan volna kérelmedet közölnöm. Mert mire megjelennek s kis olvasó-társaid közül egyik-másik rágondolná magát kérelmed teljesítésére, akkorra már bizonyosan véget ér a felvidéken való nyaralásod, a küldemények tehát nem érnének ott többé. Több héttel ezelőtt kellett volna bele fognod. — **Janzsó testvérek.** Mindig örömmel fogadlak újra zászlóm alá. A viszontlátásig pedig szívvel öllelek. — *Több levélről a jövő számban.*

Jó Szív.

A szünidei gyermek-telep javára: *Fényes Blanka és Palika s Juricskay Márta, Mágda és László* (egy kis színi előadás jövedelmeké) 1 frt 50 krt.

Az ég áldása legyen a kegyes adakozókon!

F. b.